Downloaded via the EU tax law app / web

Preliminär utgåva

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 28 februari 2018 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Statligt stöd – Förordning (EG) nr 1998/2006 – Artikel 35 FEUF – Stöd av mindre betydelse i form av en skattefördel – Nationell lagstiftning som inte tillämpar denna skattefördel på investeringar i tillverkningen av varor som är avsedda för export”

I mål C?518/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sofiyski gradski sad (Stadsdomstolen i Sofia, Bulgarien) genom beslut av den 26 september 2016, som inkom till domstolen den 4 oktober 2016, i målet

”ZPT” AD

mot

Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

Varhoven administrativen sad,

Natsionalna agentsia za prihodite

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna C.G. Fernlund, J.-C. Bonichot (referent), A. Arabadjiev och E. Regan,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 18 oktober 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– ”ZPT” AD, genom M. Ekimdzhiev och K. Boncheva, advokati,

– Narodno sabranie na Republika Bulgaria, genom T. Tsacheva, i egenskap av ombud,

– Varhoven administrativen sad, genom G. Kolev och M. Semov, båda i egenskap av ombud,

– Natsionalna agentsia za prihodite, genom B. Atanasov och I. Kirova, båda i egenskap av ombud,

– Bulgariens regering, genom E. Petranova och L. Zaharieva, båda i egenskap av ombud,

– Greklands regering, genom S. Charitaki och S. Papaioannou, båda i egenskap av ombud,

– Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av C. Colelli, avvocato dello Stato,

– Europeiska kommissionen, genom L. Armati, P. Mihaylova och E. Manhaeve, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 29 november 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser frågan om giltigheten av artikel 1.1 d i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna [107 FEUF och 108 FEUF] på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 2006, s. 5), mot bakgrund av artikel 35 FEUF, och om tolkningen av denna bestämmelse.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan ”ZPT” AD, å ena sidan, och Narodno sabranie na Republika Bulgaria (Republiken Bulgariens nationalförsamling), Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen, Bulgarien) och Natsionalna agentsia za prihodite (den nationella skattemyndigheten, Bulgarien), å andra sidan, angående en ansökan om ersättning för åsidosättande av artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Rådets förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998 om tillämpningen av artiklarna [107 FEUF och 108 FEUF] på vissa slag av övergripande statligt stöd (EGT L 142, 1998, s. 1), gav Europeiska kommissionen bland annat befogenhet att i förordning fastställa ett tak under vilket vissa stöd, så kallade stöd av mindre betydelse, inte ska anses uppfylla samtliga kriterier i artikel 107.1 FEUF och därför inte ska omfattas av förfarandet för anmälan till kommissionen enligt artikel 108 FEUF.

4 Vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i det nationella målet återfanns bestämmelserna för antagandet av stöd av mindre betydelse i förordning nr 1998/2006, vars artikel 1.1 hade följande lydelse:

”Denna förordning gäller statligt stöd till företag inom alla sektorer med undantag för följande:

…

d) Stöd till exportverksamhet riktad mot tredjeland eller medlemsstater, dvs. stöd som är direkt knutet till exporterade volymer, till upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter som har samband med exportverksamhet.

…”

5 Artikel 2 i samma förordning hade följande lydelse:

”1. Stödåtgärder som uppfyller villkoren i punkterna 2 och 3 skall inte anses uppfylla samtliga kriterier i artikel [107.1 FEUF] och skall därför inte omfattas av anmälningsskyldigheten enligt

artikel [108.3 FEUF], om de uppfyller de villkor som anges i punkt 2–5 i den här artikeln.

2. Det totala stöd av mindre betydelse som beviljas ett företag får inte överstiga 200 000 euro under en period om tre beskattningsår. … Dessa tak skall gälla oberoende av stödets form och det mål som eftersträvas …

…”

Bulgarisk rätt

6 I artikel 182.2 i Zakon za korporativnoto podohodno oblagane (lag om bolagsskatt), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, föreskrivs följande:

”En skattefördel som utgör ett stöd av mindre betydelse är inte tillämplig på

…

7) investeringar i tillgångar som är avsedda för exportverksamhet riktad mot tredjeland eller medlemsstater.

…”

7 I artikel 184 i lagen om bolagsskatt föreskrivs följande:

”Skattskyldiga personer kan vara helt undantagna från bolagsskatt på beskattningsbar inkomst som kommer från genomförd produktionsverksamhet inklusive legotillverkning, om följande kumulativa förutsättningar är uppfyllda:

1) den skattskyldiga personen utövar endast produktionsverksamhet i kommuner där arbetslösheten, det år som föregick det innevarande året, var minst 1,35 gånger högre än den nationellt genomsnittliga arbetslösheten under samma tidsperiod,

2) förutsättningarna som föreskrivs i följande bestämmelse är uppfyllda:

a) artikel 188 i fråga om stöd av mindre betydelse.

…”

8 I artikel 188 i nämnda lag föreskrivs följande:

”1. En skattefördel utgör ett stöd av mindre betydelse när det stödbelopp av mindre betydelse som en skattskyldig person har erhållit under de tre senaste åren, inklusive det innevarande året, oavsett stödets form och varifrån det härrör, inte överstiger motsvarigheten av 200 000 euro [i bulgariska leva (BGN)] …

2. De medel som motsvarar den skattelättnad som avses i artikel 184 ska investeras i materiella och immateriella anläggningstillgångar i enlighet med bokföringslagstiftning inom fyra år från och med början på det år avseende vilket skatten drogs av.

…”

Målet vid den nationella domstolen samt tolkningsfrågorna och giltighetsfrågan

9 ZPT, ett bolag bildat enligt bulgarisk rätt, bedriver tre separata och tekniskt sett självständiga produktionsverksamheter i skilda produktionsanläggningar. Verksamheten består i

tillverkning av profilerade och runda rör och tubrör, framställning av kallformade och tillformade profiler och skyddsanordningar i stål för vägar, och varmförzinkning och elektrolytisk förzinkning eller elektrogalvanisering av delar.

10 ZPT angav i sin skattedeklaration för år 2008 att det ville komma i åtnjutande av det avdrag för bolagsskatt som föreskrivs i artikel 184 i lagen om bolagsskatt och som uppgick till ett belopp om 140 677, 51 BGN (ungefär 70 000 euro).

11 Genom beslut om efterbeskattning av den 5 mars 2010 nekades detta skatteavdrag av det skälet att de investeringar för vilka ZPT sökt dra nytta av nämnda skatteavdrag hade gjorts i produktionsanläggningar där produkter som var avsedda för export tillverkades. Enligt artikel 182.2 led 7 i lagen om bolagsskatt omfattas sådana investeringar inte av skatteavdraget.

12 Den 21 maj 2010 överklagade ZPT beslutet om efterbeskattning till Administrativen sad – grad Burgas (Burgas förvaltningsdomstol, Bulgarien). Genom ett avgörande av den 12 januari 2011 upphävde denna domstol beslutet om efterbeskattning och ansåg att det inte var motiverat att neka skatteavdraget, eftersom den självständiga verksamheten för elektrogalvanisering av delar, för vilken ZPT hade deklarerat att det ville företa de nödvändiga investeringarna, inte hade gett upphov till någon export, och att tidsfristen på fyra år inom vilken klagandebolaget kunde investera de belopp som motsvarade skatteavdraget inte hade löpt ut.

13 Genom dom av den 27 december 2011, som meddelades efter överklagande och som vunnit laga kraft, upphävde Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) detta avgörande och ogillade ZPT:s talan mot beslutet om efterbeskattning av den 5 mars 2010. Efter det att Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) hade konstaterat att investeringar hade gjorts i anläggningen för varmförzinkning, vars produkter hade exporterats, slog nämnda domstol fast att kravet i artikel 182.2 led 7 i lagen om bolagsskatt på en investering i tillgångar som saknar anknytning till export till tredjeland eller till medlemsstater inte var uppfyllt och att under dessa förhållanden skulle skattelättnaden betraktas som statligt stöd som ledde till att konkurrensen på unionens gemensamma marknad snedvreds.

14 ZPT påkallar vid Sofiyski gradski sad (Stadsdomstolen i Sofia, Bulgarien) det ansvar som åligger nationalförsamlingen i Republiken Bulgarien, Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) och den nationella skattemyndigheten på grund av dessa institutioners påstådda överträdelser av EU-rätten. ZPT hävdade att det hade rätt till skadestånd som motsvarade den skattelättnad som bolaget hade nekats, jämte ränta.

15 Sofiyski gradski sad (Stadsdomstolen i Sofia) undrar huruvida den inskränkning som den nationella lagstiftaren föreskriver i artikel 182.2 led 7 i lagen om bolagsskatt är förenlig med artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006.

16 Mot denna bakgrund beslutade Sofiyski gradski sad (Stadsdomstolen i Sofia) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Har unionsrättsliga tillämpningsföreskrifter som förordning nr 1998/2006 direkt effekt och direkt tillämplighet, och om frågan besvaras jakande, utgör det ett åsidosättande av dessa principer om en nationell bestämmelse minskar eller begränsar en unionsbestämmelses tillämpningsområde?

2) Är ett statligt stöd i form av en skattefördel förenligt med konkurrensen på den gemensamma marknaden om stödet investeras i tillgångar som används för tillverkning av produkter som delvis exporteras till tredjeland eller medlemsstater?

3) Utgör tillverkning av exportprodukter genom användning av tillgångar som förvärvats med medel från ett statligt stöd en verksamhet som är direkt knuten till exporterade volymer i den mening som avses i artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006? Om frågan besvaras nekande, ges medlemsstaterna en möjlighet att i nationell lagstiftning föreskriva ytterligare begränsningar för exportörer av produkter som tillverkats med tillgångar som härrör från investeringen av en skattefördel? Om frågan besvaras jakande, hur förhåller sig denna bestämmelse till artikel 35 FEUF om förbud mot kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna, samt föreligger diskriminering och överträdelse av den fria rörligheten för varor?

4) Utgör artikel 1 i förordning nr 1998/2006 hinder mot att neka en juridisk person ett anspråk på finansiellt stöd av mindre betydelse som följer av unionsrätten, innan den i nationell lagstiftning fastställda fristen på fyra år har löpt ut, inom vilken investeringen måste verkställas, endast på grund av att den berörda personen under denna tidsperiod även har investerat medel i andra, självständiga och separata strukturer i sitt företag, vilka bedriver export?”

Prövning av tolkningsfrågorna och giltighetsfrågan

Huruvida tolkningsfrågorna och giltighetsfrågan kan tas upp till prövning

17 Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) menar att frågorna inte kan tas upp till sakprövning.

18 Den domstolen anser att begäran om förhandsavgörande varken är relevant eller nödvändig, eftersom den hänskjutande domstolen endast har att ta ställning till huruvida det föreligger en uppenbar överträdelse av unionsrätten och ett orsakssamband mellan överträdelsen och den påstådda skadan.

19 Enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se, bland annat, dom av den 22 september 2016, Breitsamer und Ulrich, C?113/15, EU:C:2016:718, punkt 33).

20 I förevarande fall kan det konstateras att i det nationella målet påkallar ZPT den bulgariska statens ansvar till följd av ett beslut från Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) och på grund av påstådda överträdelser av unionsrätten som kan tillskrivas Republiken Bulgariens nationalförsamling och den nationella skattemyndigheten. Genom sina frågor vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida de nationella bestämmelser som är i fråga i det nationella målet har åsidosatt de unionsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd och den fria rörligheten för varor. Under dessa omständigheter kan begäran om förhandsavgörande inte anses vara uppenbart irrelevant.

21 För det andra har Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) gjort gällande att den hänskjutande domstolen genom sin begäran om förhandsavgörande söker få till stånd en omprövning av ett nationellt beslut som vunnit laga kraft och som inte kan ifrågasättas, även om det är för att åtgärda ett åsidosättande av unionsrätten. Av samma skäl har denna

begäran inte någon prejudiciell karaktär.

22 Det ska noteras att detta argument avser föremålet för begäran om förhandsavgörande och inte huruvida den kan tas upp till sakprövning. Vidare har ett förfarande i syfte att hålla staten skadeståndsansvarig inte samma föremål och rör inte nödvändigtvis samma parter som det förfarande som har gett upphov till det lagakraftvunna och rättskraftiga avgörandet. Härav följer att principen om lagakraftvunna avgörandens rättskraft inte utgör något hinder för att erkänna principen om att staten kan hållas skadeståndsansvarig till följd av ett avgörande av en domstol som dömer i sista instans (dom av den 30 september 2003, Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, punkterna 39 och 40).

23 För det tredje menar Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) att begäran om förhandsavgörande åsidosätter bulgariska domstolars processuella autonomi och de regler som uppställs i den bulgariska konstitutionen om fördelningen av domstolars behörighet, eftersom de allmänna domstolarna, där den hänskjutande domstolen ingår, inte är behöriga att slå fast rättsstridigheten av ett avgörande från förvaltningsdomstolar.

24 Det följer emellertid av principen om medlemsstaternas självbestämmanderätt i processuella frågor att det i avsaknad av unionsrättsliga bestämmelser ankommer på varje medlemsstats rättsordning att ange vilka domstolar som är behöriga att avgöra tvister om ersättning på grund av en överträdelse av unionsrätten till följd av ett avgörande av en nationell domstol som dömer i sista instans (dom av den 30 september 2003, Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, punkt 59). I detta sammanhang ankommer det inte på EU-domstolen att uttala sig i frågan om vilken domstol som är behörig att avgöra en sådan talan om skadeståndsansvar som väckts vid den hänskjutande domstolen (dom av den 23 november 2017, CHEZ Electro Bulgarien och Frontex International, C?427/16 och C?428/16, EU:C:2017:890, punkt 30).

25 För det fjärde har Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen), med stöd av artikel 94 i domstolens rättegångsregler, framställt flera invändningar om att begäran om förhandsavgörande är otydlig eller till och med felaktig i rättsligt och faktiskt hänseende, att den saknar samband med tvisten i det nationella målet, och att den har en bristande motivering.

26 För det första menar den domstolen att begäran om förhandsavgörande inte innehåller någon redogörelse för de omständigheter som legat till grund för den, i strid med artikel 94 i rättegångsreglerna, och att den till och med genom sin fjärde fråga missuppfattade de faktiska omständigheterna i det nationella målet. Det noteras att beslutet om hänskjutande innehåller en tillräckligt detaljerad redogörelse av de faktiska omständigheterna i det nationella målet. Vad beträffar den påstådda missuppfattningen av de faktiska omständigheterna, avser den i själva verket en diskussion om den rättsliga kvalificeringen av ZPT:s anläggningar, vilket är en kvalificering som omfattas av den hänskjutande domstolens exklusiva behörighet och som inte påverkar svaren på de frågor som ställts till EU-domstolen.

27 För det andra, även om ordalydelsen av den första frågan inte i sig erinrar om just de aktuella nationella bestämmelserna eller till det anförda problem avseende deras koppling till förordning nr 1998/2006, innehåller beslutet om hänskjutande alla nödvändiga förklaringar i detta avseende.

28 För det tredje är det riktigt att den andra frågan, som avser huruvida ett statligt stöd till förmån för produkter som exporteras är förenligt med konkurrensen på den inre marknaden, är vagt formulerad. För att kunna ge ett användbart svar kan EU-domstolen emellertid behöva omformulera de frågor som hänskjutits (Se, bland annat, dom av den 17 december 2015, Szemerey, C?330/14, EU:C:2015:826, punkt 30).

29 Den hänskjutande domstolen vill genom sin andra fråga veta i vilken utsträckning principen om fri rörlighet för varor utgör hinder för ett stöd, även av mindre betydelse, till förmån för exporterade produkter. Eftersom det är ostridigt att sekundärrätten ska, i den mån det är möjligt, tolkas på ett sätt som är förenligt med unionens primärrätt, kan principen om den fria rörligheten för varor påverka tolkningen av artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006, som är föremålet för den andra frågan.

30 För det fjärde har Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) korrekt påpekat att den hänskjutande domstolen inte uttryckligen anger varför den hyser tvivel om giltigheten av artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 mot bakgrund av artikel 35 FEUF i den tredje delen av den tredje frågan. Dessa skäl kan emellertid utläsas av de övriga tolkningsfrågorna. Det är nämligen helt klart användbart för den nationella domstolen att veta huruvida den bestämmelsen i sekundärrätten, vars tolkning den efterfrågar av domstolen för att bedöma lagenligheten av de omtvistade nationella bestämmelserna, är ogiltig mot bakgrund av artikel 35 FEUF.

31 För det femte anser Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) att den inte kan vara svarande i en talan om ersättning för skada till följd av dennes påstådda åsidosättande av unionsrätten, utan att åsidosätta principen om maktdelning, domstolsväsendets oberoende och opartiskhet och iakttagandet av de befogenheter och den hierarki för domstolar som fastställs av den bulgariska konstitutionen.

32 Det bör erinras om att enligt artikel 23 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 96.1 a i rättegångsreglerna har bland annat parterna i det nationella målet rätt att inkomma med yttranden till domstolen i ett förfarande för förhandsavgörande. Ställningen som part i det nationella målet, enligt vilken Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen) uppmanades att inkomma med yttranden i förevarande förfarande, bedöms endast av den nationella domstolen mot bakgrund av bestämmelser i nationell rätt. I alla händelser finns det inget krav på parterna att inkomma med synpunkter till domstolen i samband med förfarandet för förhandsavgörande.

33 Under dessa omständigheter kan begäran om förhandsavgörande tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

Den tredje frågans tredje del

34 Genom den tredje frågans tredje del önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 är ogiltig med hänsyn till artikel 35 FEUF.

35 Enligt artikel 107 FEUF ”är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna”. Enligt artikel 108.3 FEUF ”[ska kommissionen] underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder”.

36 I enlighet med artikel 109 FEUF får emellertid Europeiska unionens råd anta de förordningar som behövs särskilt för att fastställa villkoren för tillämpningen av artikel 108.3 FEUF och vilka slag av stödåtgärder som ska vara undantagna från det förfarande som föreskrivs i den sistnämnda bestämmelsen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juli 2016, Dilly’s Wellnesshotel, C?493/14, EU:C:2016:577, punkt 33). Förordning nr 994/98 bemyndigade således kommissionen att genom förordning fastställa ett tak under vilket stödåtgärder inte ska omfattas av förfarandet för

anmälan till kommissionen enligt artikel 108 FEUF.

37 Genom förordning nr 1998/2006 fastställde kommissionen taket till 200 000 euro, under vilket statliga stöd inte anses påtagligt påverka handeln mellan medlemsstaterna och därför inte behöver anmälas till kommissionen. Från detta system utesluter förordningen emellertid vissa kategorier av stöd, särskilt – enligt artikel 1.1 d i denna – ”stöd till exportverksamhet riktad mot tredjeland eller medlemsstater, dvs. stöd som är direkt knutet till exporterade volymer, till upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter som har samband med exportverksamhet”.

38 Artikel 35 FEUF förbjuder kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna.

39 Bedömningen av huruvida artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 är förenlig med de sistnämnda bestämmelserna fordrar tre inledande kommentarer.

40 För det första gäller förbudet mot kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan både för unionens myndigheter och för medlemsstaterna, varför en bestämmelse i sekundärrätten kan ifrågasättas på denna grund, inbegripet genom en begäran om förhandsavgörande för prövning av giltigheten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 maj 1984, Denkavit Nederland, 15/83, EU:C:1984:183, punkt 15).

41 För det andra, medan artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 avser export till tredjeländer eller medlemsstater, gäller artikel 35 FEUF endast den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna. Härav följer att i den mån den avser export till tredjeländer kan artikel 1.1 d i den förordningen inte strida mot artikel 35 FEUF.

42 För det tredje inför artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 inte i sig kvantitativa exportrestriktioner. Det är dock nödvändigt att pröva huruvida denna bestämmelse kan anses utgöra en ”åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion”.

43 Domstolen har härvidlag slagit fast att en nationell åtgärd som är tillämplig på alla näringsidkare som bedriver verksamhet i medlemsstaten och som i själva verket har en större inverkan på exporten av medlemsstatens varor än på försäljningen av varor på medlemsstatens inhemska marknad, omfattas av förbudet i artikel 35 FEUF (dom av den 21 juni 2016, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 36 och där angiven rättspraxis).

44 Det framgår av denna definition att klassificeringen av en ”åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion” förutsätter förekomsten av begränsande effekter på handelsförbindelserna (dom av den 21 juni 2016, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 42). Dessa effekter kan till och med vara av mindre betydelse (dom av den 1 april 2008, Gouvernement de la Communauté française och Gouvernement wallon, C?212/06, EU:C:2008:178, punkt 52), under förutsättning att de inte är alltför slumpmässiga eller indirekta (dom av den 21 juni 2016, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

45 Förbudet mot stöd i samband med export till medlemsstaterna, även om de inte överstiger det tröskelvärde som anges i artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006, har i sig ingen inverkan på handeln, eftersom det endast innebär en skyldighet för medlemsstaterna att inte bevilja en viss typ av stöd. Denna bestämmelse kan således inte utgöra en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion som strider mot artikel 35 FEUF.

46 Men det framgår främst av de grundläggande reglerna för den inre marknaden och den

allmänna stödordning som utgör en del därav att uteslutandet av exportstöd från tillämpningsområdet för förordning nr 1998/2006 är motiverat mot bakgrund av själva syftet med artikel 107 FEUF. I artikeln anges att statligt stöd nämligen är oförenligt med den inre marknaden ”i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna”. Exportstöd, även om det rör sig om ett blygsamt belopp, tillhör per definition stöd som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna, såväl direkt genom att det kan medföra en konkurrensfördel för exporterade produkter, som indirekt genom att ge upphov till andra medlemsstaters symmetriska motåtgärder för att kompensera för denna konkurrensfördel. Såsom kommissionen gjorde gällande vid den muntliga förhandlingen, skulle ett sådant stöd vara särskilt skadligt för den inre marknadens funktion.

47 Härav följer att artikel 35 FEUF inte kan rättfärdiga en åtgärd som strider mot artikel 107 FEUF. Anledningen till att domstolen har slagit fast att bestämmelserna i EUF-fördraget om statligt stöd inte kan användas till att sätta fördragets bestämmelser om den fria rörligheten för varor ur spel, gäller nämligen även det omvända påståendet, det vill säga att dessa bestämmelser och regler eftersträvar ett och samma syfte, vilket är att säkerställa den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna på normala konkurrensvillkor (dom av den 5 juni 1986, kommissionen/Italien, 103/84, EU:C:1986:229, punkt 19, och dom av den 20 mars 1990, Du Pont de Nemours Italiana, C?21/88, EU:C:1990:121, punkterna 19–21).

48 Den tredje frågans tredje del ska således besvaras så, att det vid prövningen av densamma inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006.

Den första och den andra frågan, de två första delarna i den tredje frågan samt den fjärde frågan

49 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första och andra fråga, de två första delarna i den tredje frågan samt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 ska tolkas så, att den utgör hinder för bestämmelser i nationell lagstiftning, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som från rätten till en skattefördel, som utgör stöd av mindre betydelse, undantar investeringar i tillgångar som används för exportrelaterad verksamhet.

50 Det bör för det första påpekas att bestämmelserna i artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 måste läsas tillsammans med förordningen i dess helhet, vilken syftar till att bevilja undantag för statligt stöd till ett begränsat belopp från regeln om att stöd ska anmälas till kommissionen före genomförandet.

51 Artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 syftar till att begränsa tillämpningsområdet för undantaget genom att utesluta exportstöd. Detta förbud innebär alltså en återgång till den princip som fastställs i fördraget om förbud mot statligt stöd. Det kan följaktligen inte tolkas restriktivt.

52 Det ska vidare framhållas att förordning nr 1998/2006 inte har haft till ändamål och hade för övrigt inte lagligen kunnat få till effekt att ålägga medlemsstaterna att bevilja vissa stödåtgärder eller tvinga dem att utnyttja alla möjligheter till undantag som den erbjuder.

53 Det är med dessa förbehåll som domstolen ska besvara de hänskjutna frågorna.

54 Artiklarna 184 och 188 i lagen om bolagsskatt medger ett skatteavdrag till ett belopp som ligger under det tak som föreskrivs i förordning nr 1998/2006 för företag som bedriver produktion i en kommun som uppvisar en betydligt högre arbetslöshet än det nationella genomsnittet, under förutsättning att de där investerar det belopp som skattelättnaden ger inom en period på fyra år räknat från början av det år för vilket skatten efterges. Enligt artikel 182.2 led 7 i denna lag tillämpas inte skatteförmånen på ” investeringar i tillgångar som är avsedda för exportverksamhet”.

Republiken Bulgarien hade således för avsikt att följa artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006, vilken utesluter användningen av regeln om stöd av mindre betydelse på stöd som gynnar export.

55 Artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 utesluter inte allt stöd som kan ha en inverkan på export, utan endast stöd som direkt, genom sin form, syftar till att understödja försäljningen i ett annat land. Endast det stöd ”som är direkt knutet till exporterade volymer”, till upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter som har samband med exportverksamhet, anses utgöra ett sådant stöd.

56 Härav följer att ett investeringsstöd – förutsatt att det inte i en eller annan form i princip och genom sitt belopp bestäms av kvantiteten av de exporterade varorna – inte omfattas av ”stöd till exportrelaterad verksamhet” i den mening som avses i artikel 1.1.d i förordning nr 1998/2006 och omfattas således inte av tillämpningsområdet för denna bestämmelse, även om de investeringar som får stöd möjliggör utvecklingen av produkter avsedda för export.

57 Om så inte är fallet, det vill säga i fall där investeringsstödet bestäms av mängden exporterade varor och om det därför faller inom tillämpningsområdet för artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006, omfattas det inte av regeln om stöd av mindre betydelse. Med en sådan tolkning utgör bestämmelserna i artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 inte hinder för sådana bestämmelser i nationell lagstiftning som artikel 182.2 led 7 i lagen om bolagsskatt, eftersom de sistnämnda bestämmelserna tolkas av den nationella domstolen så, att de innehåller samma undantag, vilket även deras lydelse ger vid handen.

58 Den första och den andra frågan, de två första delarna i den tredje frågan samt den fjärde frågan ska således besvaras enligt följande. Artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för bestämmelser i nationell lagstiftning, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som från rätten till en skattefördel, som utgör stöd av mindre betydelse, undantar investeringar i tillgångar som används för exportrelaterad verksamhet.

Rättegångskostnader

59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) **Vid prövningen av den tredje frågans tredje del har det inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av artikel 1.1 d i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna [107 FEUF och 108 FEUF] på stöd av mindre betydelse.**

2) **Artikel 1.1 d i förordning nr 1998/2006 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för bestämmelser i nationell lagstiftning, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som från rätten till en skattefördel, som utgör stöd av mindre betydelse, undantar investeringar i tillgångar som används för exportrelaterad verksamhet.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: bulgariska.